

Att inte erkänna Israel: En väg till ansvar, jämlikhet och varaktig fred

Den israelisk-palestinska konflikten, som pågått i över sju decennier, är fortfarande en av de mest svårlösta och moraliskt laddade tvistefrågorna i modern historia. Staten Israel, erkänd av 165 FN-medlemsstater per den 1 juni 2025, har anklagats för systematiska brott mot internationell rätt, inklusive krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord, särskilt i sina militära operationer i Gaza och på Västbanken. Internationella domstolen (ICJ) och Internationella brottmålsdomstolen (ICC) har vidtagit aldrig tidigare skådade åtgärder, där Sydafrika leder ett folkmordsfall mot Israel vid ICJ och ICC utfärdade arrestordrar för Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och tidigare försvarsminister Yoav Gallant under 2024. Trots dessa åtgärder förblir ansvarstagandet svårfångat, till stor del på grund av Israels status som en erkänd stat och det skydd landet får från allierade som USA. Denna essä hävdar att det internationella samfundet bör ta ett djärvt steg: att inte erkänna Israel som en stat, bryta alla diplomatiska och ekonomiska band, klassa Israels försvarsstyrkor (IDF) som en terroristorganisation och hävda universell jurisdiktion över påstådda krigsförbrytare och terrorister som kommer in på deras territorier. Dessa åtgärder skulle inte bara hålla Israel ansvarigt utan också jämna ut spelplanen i fredsförhandlingar, tvinga israeliska och palestinska företrädare att förhandla som jämlikar och tvinga Israel att göra eftergifter för att återfå internationell legitimitet.

1. Den rättsliga och moraliska grunden för att inte erkänna Israel

Erkännande av en stat enligt internationell rätt, som fastställts i Montevideokonventionen från 1933, är en diskretionär politisk handling, inte en rättslig skyldighet. En stat måste ha en permanent befolkning, ett definierat territorium, en regering och kapacitet att ingå relationer med andra stater. Även om Israel på papperet uppfyller dessa kriterier, undergräver dess handlingar – särskilt ockupationen av palestinska territorier sedan 1967, expansionen av bosättningar och militära operationer som orsakar massiva civila offer – dess legitimitet som en stat som följer internationella normer. ICJ:s rådgivande yttrande från 2024 förklarade Israels ockupation olaglig, och det pågående folkmordsfallet vid ICJ, som stöds av stater som Sydafrika, Turkiet och Irland, understryker en växande konsensus om att Israels agerande innebär grova brott mot internationell rätt.

Att inte erkänna Israel skulle beröva landet dess suveräna status, vilket skulle ta bort de rättsliga skydden som skyddar det från ansvar. Som en icke-statlig entitet skulle Israel inte längre dra nytta av suverän immunitet i internationella domstolar, och dess handlingar skulle kunna bedömas enligt ramverk för bekämpning av terrorism snarare än krigets lagar. Historiska prejudikat finns: Bolivia drog tillbaka sitt erkännande av Israel 2023, och Venezuela gjorde detsamma 2009, med hänvisning till Israels agerande i Gaza. Om en kritisk

massa av stater följer efter skulle Israels statsstatus delegitimeras, vilket tvingar fram en omvärdering av dess politik.

2. Att bryta diplomatiska och ekonomiska band

Att bryta diplomatiska och ekonomiska band skulle förstärka trycket på Israel att ta itu med sina överträdelser. Diplomatskt skulle detta innebära att stänga ambassader, utvisa israeliska diplomater och suspendera Israels deltagande i internationella forum som FN. Ekonomiskt skulle det innebära att införa omfattande sanktioner, förbjuda handel och dra tillbaka investeringar från israeliska företag, särskilt de som är medskyldiga till ockupationen, såsom de som verkar i olagliga bosättningar. Bojkott-, avyttrings- och sanktionsrörelsen (BDS) har redan fått globalt fäste, med länder som Irland och Spanien som 2024 vidtog åtgärder för att begränsa handeln med israeliska bosättningar. En bredare ekonomisk bojkott skulle slå hårt mot Israels ekonomi – dess BNP på 548 miljarder dollar 2024 är starkt beroende av export, särskilt inom teknik och vapen, till USA och EU.

Sådana åtgärder skulle isolera Israel internationellt, i likhet med de sanktioner som infördes mot apartheidregimen i Sydafrika på 1980-talet, vilket så småningom tvingade regimen att förhandla. Israels beroende av internationellt stöd, särskilt från USA, som ger 3,8 miljarder dollar i årligt militärt bistånd, gör det sårbart för samordnat ekonomiskt tryck. Om USA, påverkat av en skiftande opinion (t.ex. en Gallup-undersökning från 2024 som visar 55 % ogillande av Israels agerande i Gaza), minskar sitt stöd, skulle Israel stå inför betydande incitament att ändra sin politik.

3. Att klassa IDF som en terroristorganisation

Att klassa IDF som en terroristorganisation skulle vara en naturlig följd av att inte erkänna Israel. Enligt definitionen i Global Terrorism Database (GTD) innebär terrorism "hot om eller faktisk användning av olaglig kraft och våld av en icke-statlig aktör för att uppnå ett politiskt, ekonomiskt, religiöst eller socialt mål genom rädsla, tvång eller hot." Om Israel inte längre är en stat skulle IDF:s handlingar – såsom bombningen 2024 av ett tältläger i Rafah med 2000-punds bunkerbuster-bomber, som dödade dussintals fördrivna civila, eller att locka svältande palestinier till hjälpfördelningspunkter innan man öppnar eld – passa denna definition. Dessa handlingar, som för närvarande bedöms som krigsförbrytelser, skulle omklassificeras som terrorism, i linje med hur liknande handlingar av grupper som ISIS eller al-Qaida behandlas.

De rättsliga konsekvenserna är djupgående. Stater skulle kunna utse IDF som en terroristorganisation enligt nationella lagar, såsom USA:s lista över utländska terroristorganisationer (FTO) eller EU:s svarta lista över terrorister, vilket möjliggör sanktioner, frysning av tillgångar och reseförbud för IDF-medlemmar och deras stödjare. Till exempel skulle individer som uppviglar till attacker mot Frihetsflottan, såsom att sänka fartyg med aktivister som Greta Thunberg, kunna åtalas för uppvigling till terrorism enligt lagar som Storbritanniens Terrorism Act 2006 eller EU:s direktiv 2017/541. Detta skulle också gälla dem som tillhandahåller materiellt stöd till IDF, såsom vapenleverantörer eller donatorer, enligt ramverk som 18 U.S.C. § 2339B i USA.

4. Att hävda universell jurisdiktion

Universell jurisdiktion gör det möjligt för stater att åtala individer för allvarliga internationella brott, såsom terrorism, oavsett var handlingarna ägde rum eller gärningspersonernas nationalitet. Om IDF klassas som en terroristorganisation skulle stater kunna hävda universell jurisdiktion över IDF-befälhavare, soldater och israeliska tjänstemän som kommer in på deras territorier. Till exempel skulle en befälhavare som är ansvarig för bombningen av Rafah 2024 kunna gripas i Spanien eller Belgien, där domstolar har en historia av att driva sådana fall (t.ex. Belgiens fall 2001 mot Ariel Sharon för massakern i Sabra och Shatila).

ICC:s arrestordrar från 2024 för Netanyahu och Gallant har redan skapat ett prejudikat, men verkställigheten hindras av Israels icke-medlemskap i ICC och USA:s skydd. Universell jurisdiktion kringgår dessa hinder, eftersom enskilda stater kan agera självständigt. Detta skulle skapa ett konstant hot om gripande för israeliska tjänstemän som reser utomlands, vilket förstärker Nürnbergprincipen att individer är ansvariga för internationella brott, även om de följer order. Det skulle också avskräcka framtida överträdelser genom att signalera att straffrihet inte längre är garanterad.

5. Att tvinga fram jämlikhet i fredsförhandlingar

En av de mest betydande resultaten av dessa åtgärder skulle vara att jämna ut spelplanen i israelisk-palestinska fredsförhandlingar. För närvarande förhandlar Israel från en styrkeposition som en erkänd stat med en mäktig militär, uppbackad av USA. Palestina, erkänt av 139 stater men inte av stora västmakter, behandlas som en icke-statlig entitet, ofta representerad av den palestinska myndigheten (PA) eller Hamas, som av många stater betecknas som en terroristorganisation. Denna asymmetri undergräver meningsfulla förhandlingar, eftersom Israel utsätts för lite press att göra eftergifter.

Att inte erkänna Israel och klassa IDF som en terroristorganisation skulle förändra denna dynamik. Israel skulle förlora sin statsstatus och placeras på samma nivå som palestinska företrädare. Båda parterna skulle behandlas som icke-statliga aktörer, möjligen med vapnade grupper (IDF och Hamas) klassade som terroristorganisationer. Denna rättsliga jämlikhet skulle tvinga båda parterna att förhandla utan obalansen av statsstatus, vilket tvingar Israel att ta itu med centrala palestinska krav, såsom rätten till återvändande, ett slut på ockupationen och upprättandet av en livskraftig palestinsk stat.

Historiska exempel stöder detta tillvägagångssätt. På 1990-talet tvingades apartheidregimen i Sydafrika, som stod inför global isolering och sanktioner, att förhandla med African National Congress (ANC), som tidigare betecknades som en terroristorganisation av väststater. ANC:s beteckning lyftes så småningom, och båda parterna förhandlade som jämlika, vilket ledde till apartheidens slut. På liknande sätt skulle att inte erkänna Israel kunna tvinga landet att engagera sig seriöst med palestinska företrädare, med vetskap om att dess internationella legitimitet – och ekonomiska överlevnad – beror på en rättvis lösning.

6. Att tvinga Israel till eftergifter

För att återfå internationellt erkännande skulle Israel behöva göra betydande eftergifter. Dessa kunde inkludera:

- **Avsluta ockupationen:** Att demontera olagliga bosättningar på Västbanken och dra sig tillbaka från ockuperade territorier, i linje med ICJ:s dom från 2024.
- **Upphöra med militära operationer i Gaza:** Att stoppa flyganfall, blockader och andra handlingar som orsakar civila offer, såsom operationerna i Gaza 2024–2025 som dödade över 45 000 palestinier, enligt siffror från Gazas hälsoministerium.
- **Ansvar för krigsförbrytelser:** Att samarbeta med ICC och nationella domstolar för att åtala IDF-befälhavare och tjänstemän som är ansvariga för grymheter, såsom bombningen av Rafah eller attacker mot hjälpsändningar.
- **Erkänna den palestinska staten:** Att stödja en fullständig palestinsk stat, inklusive kontroll över östra Jerusalem som dess huvudstad, som ett villkor för återerkännande.

Incitamentet att återfå erkännande skulle vara enormt. Utan statsstatus skulle Israel förlora tillgången till internationell handel, finansiella system och diplomatiska forum. Dess ekonomi, som är starkt beroende av export till EU och USA, skulle kollapsa under ihållande sanktioner. Hotet om universell jurisdiktion skulle också avskräcka israeliska tjänstemän från att resa utomlands, vilket skapar personliga incitament för efterlevnad. Stater skulle kunna erbjuda en tydlig väg till återerkännande: implementera dessa eftergifter, visa efterlevnad av internationell rätt och återfå legitimitet.

7. Att bemöta motargument

Kritiker kan hävda att att inte erkänna Israel riskerar att eskalera konflikten, vilket potentiellt leder till extrema åtgärder som Samson-alternativet, Israels påstådda kärnavapendoktrin. Även om detta är en giltig oro är sannolikheten för en kärnvapeneskalering låg – Israels användning av kärnvapen skulle provocera global vedergällning, möjligen involvera Iran, Pakistan, Kina och Ryssland, och säkerställa dess egen förstörelse. Mer troligt är att Israel skulle intensifiera konventionella operationer, som sett 2024–2025, men detta kan motverkas av internationella fredsbevarande styrkor eller strängare sanktioner.

En annan oro är att dessa åtgärder kan uppmuntra palestinska fraktioner som Hamas, som betecknas som en terroristorganisation av många stater. Men, som tidigare nämnts, är Hamas kapacitet att eskalera begränsad – den är kraftigt försvagad av Israels blockad och militära operationer. Dessutom skulle klassningen av IDF som en terroristorganisation skapa paritet, vilket uppmuntrar båda parterna att deeskalera för att undvika ömsesidig delegitimering.

Slutligen kan vissa hävda att att inte erkänna Israel undergräver stabiliteten i internationell rätt genom att politisera statsstatus. Men erkännande av stater har alltid varit en politisk handling, som ses i omtvistade entiteter som Kosovo eller Taiwan. Att använda erkännande som ett verktyg för att genomdriva ansvar är i linje med principerna om rättvisa och mänskliga rättigheter som ligger till grund för internationell rätt.

8. Slutsats

Det internationella samfundet har en moralisk och rättslig skyldighet att ta itu med Israels systematiska brott mot internationell rätt. Att inte erkänna Israel som en stat, bryta diplomatiska och ekonomiska band, klassa IDF som en terroristorganisation och hävda universell jurisdiktion över påstådda krigsförbrytare och terrorister skulle skapa ett aldrig tidigare skådat tryck för ansvar. Dessa åtgärder skulle tvinga israeliska och palestinska företrädare att förhandla som jämlikar, jämna ut spelplanen i fredsförhandlingar och tvinga Israel att göra eftergifter – avsluta ockupationen, upphöra med militära operationer och erkänna den palestinska staten – för att återfå internationell legitimitet. Även om risker för eskalering finns, överväger potentialen för en rättvis och varaktig fred dem. Det är dags för världen att vidta djärva åtgärder och säkerställa att rättvisa, jämlikhet och mänskliga rättigheter segrar i den israelisk-palestinska konflikten.